

Lyckan.

Ett utkast af P. E.

Hvar människa älskar lyckan. Hvar människa sträfvar efter lyckan. Lyckan är människornas gemeneamma ideal. Lyckan är människornas gud.

Alla religioner utlofva lyckan åt människobarnen: »följen våra bud och I skolen blifva saliga». Och hvad innehålla religionernas bud? »Tjänen Guds vilja, söken förening med Gud, erkännen, att I ären Guds söner».

Gud är således människornas lycka.

Barnet vet ännu intet om denna sträfvan efter lycka. Först med förnuftets uppvaknande inser människan, att hon är ett väsen, besjäladt af begäret efter sällhet.

Och samtidigt med sällhetsbegäret vaknar hos människan hennes självviskhet, ty hon förstår att börja med ej annat än att det hos henne vaknade begäret afser just hennes egen lycka. Och när millioner människosjälar sträfva hvar och en efter sin personliga lycka, då nås lyckan af ingen, men människorna emellan uppstå split, oenighet, hat, afund, falskhet och förtryck. Och själen utropar trött och förtviflad: »lifvet gaf ju ej, hvad det lofvade! En lögn är lifvet och ett stort bedrägeri. I människans barm är nedlagd en längtan efter lycka, men lifvet krossar denna längtan i stycken. Ack, att jag aldrig blifvit född»!

De mera förnuftiga förstå dock, att felet ligger hos människan själf, i hennes blinda självviskhet. Hvar och en tänker blott på sig själf, glömsk af att det gifves tusenden hans gelikar, att han har bröder i tusendetal. Det är ju klart, att, om tusen personer på en gång rusa fram öfver en smal bro, de flesta bland dem störta ned i floden och drunkna. Om alla åskådare samtidigt vilja rädda sig ur en brinnande teater, trampas de flesta bland dem utan misskund ihjäl.

De mera förnuftiga hafva förstått detta och därför sluta de sig samman: »låt om oss icke strida mot hvarandra, utan låt om oss hjälpa hvarandra i striden, mot våra gemensamma fiender». De sluta sig samman och bilda nationer, stater, sambällsklasser, kyrkor, föreningar, sekter. Men fiender hafva de fortfarande och motstånd och svårigheter att öfvervinna. Och de nå icke den lycka, som skimrar för dem som idealet.

Ty äfven de äro självviska, äfven de hafva självvalda ändamål.

Men lyckan är i Gud och Gud är hos oss.

När människan uppvaknar andligen, då inser hon – då ser och känner hon, att det sällhetsbegär, som bor i hennes själ, icke är hennes uteslutande egendom och icke afser endast hennes enskilda person, utan att det har allas gemensamma välfärd i sikte. Det sällhetsbegäret är allas egendom. Det gemensamma sällhetsbegäret är Gud.

Och den andligen uppväckta människan förstår, att hon icke alls kan nå lyckan, så länge hon förnekar Gud, så länge hon icke erkänner Gud, längtan efter lycka, hos hennes bröder, utan blott tänker på sig själf eller några få individer. Hon inser, att hon når lyckan först då, när hon icke längre alls tänker på sin egen salighet, utan gifver sig helt åt tjänandet af andras väl, af allas lycka, åt tjänandet af Gud.

Och den andligen vakna människan uppmanar icke sina bröder att sluta sig samman och bilda nationer, stater, samhällsklasser eller kyrkor för att kämpa mot gemensamma fiender, ty hon vet sanningen och erkänner den: »människosläktet har inga fiender».